

Као после 9. марта?

Пише: Слободан Антонић
среда, 30 јул 2008 23:22

„Рушилачки поход”, „Демонстранти са оружјем кренули на 'мирне' демонстрације”, „Грађани Београда запрепашћени вандализмом демонстраната”, „Користили демонстрације за пљачку”... Не, ово нису јучерашњи наслови у провладиним медијима. То су наслови из провладиних листова после 9. марта 1991.

И заиста, постоји неколико занимљивих паралела између ова два догађаја. Најпре, сличан је положај српске опозиције онда и сада. Опозиција је такође била изгубила председничке и скупштинске изборе. Она није обављала власт нигде и због тога је била фрустрирана. Вође опозиције такође су се жалиле да су њихове странке жртве необјективног извештавања. Захтевали су да Србија чује и другачије гласове од оних који изражавају само једно, владајуће мишљење. Опозиција се осећала пораженом и медијски изолованом. Зато је митингом покушавала да скрене пажњу на себе и тако добије простор у медијима.

Такође, има сличности и у догађајима током самог митинга. Окупило се и онда доста света – мада су провладини медији минимизовали број присутних. Демонстрације су биле најављене као мирне. Али, део демонстраната упустио се у тучу с полицијом. За њих се касније утврдило да су навијачи (само не „Партизана”, као сада, већ „Црвене звезде”). Исто, једно од главних места окршаја био је угао Македонске и Дечанске. Разбијени су многи излози. Полиција је, тукући се с најагресивнијим метежницима, такође растурила главнину демонстраната који су мирно присуствовали збору. Опозициони прваци су и тада оптуживали полицију за „прекомерну употребу силе”.

И реакције на митинг биле су сличне. Провладини медији и онда су стављали нагласак на вандализам. Јучерашњи наслов из „Блица” – „Хулигани поново ломили Београд” – имао је пандан у наслову од 10. марта 1991, у тада провладиној „Политици”: „Грађани Београда запрепашћени вандализмом демонстраната”. О ономе што се на самом митингу рекло није се могло много тога чути – као што се ни сада, рецимо, на сајту Б92 не може прочитати шта су Николић и остали говорили на тргу.

И идеје ко је виновник нереда и како га казнити биле су сличне. Данас видимо како љутити гледаоци углас захтевају забрану СРС-а (види, рецимо, ВИП блогове и коментаре на Б92). Те 1991. није било блогова и интернет-форума, али су зато исту функцију играли „протестни скупови” по МЗ. Са њих су слати једнообразни захтеви „да се распусти СПО и забрани његов рад” (Политика, 11. март 1991, стр. 10). Такође, идеја да се „забране протестни митинзи у центру Београда” и поруке типа „На Ушће или неко слично место, па митингујте” (сајт Б92) звуче нам познато. Наравно, јер је баш градска влада те 1991. забранила демонстрације у центру Београда.

Видимо данас, такође, обнову идеје о „контрамитингу”. „Београд је зрео за један контрамитинг и за једну шетњу, чисто да им објаснимо како се то ради”. „Сазрело је време да се и ми ветерани митингаши дведесетих окупимо и покажемо тој шачици бандита како је то изгледало” (сајт Б92). Онда, 1991, контрамитинг је заиста одржан, 12. марта, на Ушћу. Тада су се такође чуле речи о „шачици бандита” коју треба „разбити” и слични позиви на криминализацију опозиције.

Као после 9. марта?

Пише: Слободан Антонић
среда, 30 јул 2008 23:22

Све ове сличности показују не само да историја уме да се понови. Оне показују и да елита уме да понови грешке из прошлости. Сатанизација, па и криминализација опозиције била је једна од основних погрешака Милошевића. Он те, 1991, јесте био јак. Али, његов однос према опозицији није био израз снаге, већ ароганције. Тиме је у много чему затрован политички живот у Србији. Било би лоше ако би истим путем кренула и садашња владајућа елита.

Са друге стране, улично насиље заиста не може одвести ни опозицију далеко. СПО је 1. јуна 1993. извршио јуриш на скупштину. Том приликом погинуо је један полицајац. Учинак је био хапшење лидера странке и озбиљна криза опозиције. Тек када су СПО и опозиција као своје искључиво средство изабрали мирне протесте (1996/97), постигнути су опипљивији резултати.

На срећу, постоје и неке важне разлике између 1991. и 2008. Наша елита сада има 17 година више искуства са демократијом. Затим, ма колико да је у великим електронским медијима успостављена хегемонија „еврореформског” погледа на свет, присуство опозиције је ипак веће него 1991. Треће, онда је на митингу лидер опозиције командовао „Јуриш!”, а сада су опозициони лидери покушавали да смире милитантне групе. Онда су погинули један полицајац и један демонстрант, овога пута, на срећу, није било мртвих. Онда је морала да интервенише војска, овога пута се све завршило без тенкова.

Све то даје наду да српски парламентаризам може да избегне негативни образац из деведесетих. Некада нам се чини да из историје ништа нисмо научили. Али, некада се види историјско сазревање и напредак друштвене свести. Срби не могу бити народ вечитих историјских понављача. Можда је ово добра прилика да то покажемо. И себи и другима.

[објављено: 31/07/2008.]